

עדר הבקר בנהלל

עדר הבקר בנהלל מנה בראשית תשכ"ה ק"ג שומן לפרה בממוצע (367 פרות בממוצע 1250 ראש, מהם — 410 עגלים, 463 עגלות, 377 פרות. שנת').

מספרים אלה מעידים על רמה נאותה של עדר הבקר, מה גם שאינם תוצאה מקרית של שנה מסויימת, אלא רמה קבועה שעליה עומד העדר בכפרנו זה חמש שנים.

ייצור החלב בתשכ"ד הסתכם ב־2,151,000 ק"ג עם 3.5% שומן; 5860 ק"ג חלב עם 205

התנובה הממוצעת בנהלל, בשנים תש"ד-תשכ"ד

פרטים	תש"ד	תשכ"א	תשכ"ב	תשכ"ג	תשכ"ד
ק"ג חלב לפרה	5760	5611	5903	5733	5860
ק"ג שומן לפרה	203	200	206	204	205
אחוז השומן	3.59	3.53	3.49	3.56	3.50

ייצור החלב הכללי ומספר החולבות

פרטים	תש"ד	תשכ"ב	תשכ"ד
ס"ה חלב, ק"ג	2,172,000	2,320,000	2,151,000
מס' חולבות	377	393	367

המשקים לפי מספר החולבות, בממוצע שנתי

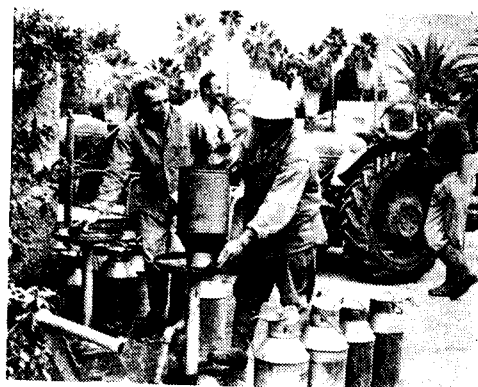
פרטים	תש"ד	תשכ"ד
עד 6 חולבות	33 משקים	3 משקים
6-9 חולבות	16 "	12 "
מעל 9 חולבות	10 "	19 "

לפי מיפקד העדר ב־1.10.64 נמצאים ב־12 משקים עדרים של 13 חולבות או יותר.

עד כאן הדו"ח המספרי, והוא הרקע בלבד, כי בו בזמן שדו"ח זה מראה לנו שהמשק "המ" מוצע" מכיל עדר בן 11 חולבות, הרי אין הוא יכול לתאר את התמונה האופיינית לעדר הממוצע ולמרבית עדרי נהלל, היא — עובדת היות העדרים בתהליך של פיתוח מזורז מבחינה מספרית ומבחינת הציוד כאחת.

עם הגדלת יחידת העדר נאלצו רוב הבוקרים לפרוץ את מסגרת הרפת הישנה על 8-12 עמדותיה ולדאוג לשיכון אחר לפרות. הנהוג

אולם מאחורי קביעות זאת מסתתר תהליך של שינויים במבנה הפנימי של העדר וחלוקתו בין משקי החברים. תהליך של 'סגירת' רפתות

שטיפת הקנקנים הריקים ליד המחלבה בנהלל.
צילום: ש. שלוי, נהלל

בחלק מהמשקים והגדלת יחידת העדר אצל הממשיכים בגידול הבקר. תהליך זה — שטרם נסתיים — הביא לצמצום יחידות העדר מ־63 בתשי"ט ל־34 בתשכ"ד, ולמרות הגדלת מספר החולבות במשקים שמקיימים את הענף, לא הצלחנו לשמור על רמת הייצור של תשכ"ב, שהיתה שנת השיא.

ניצבות בעיות שטרם הצלחנו לפתור. בעיות אלה נחלקות ל-3 סוגים (מן הקל אל הכבד). בעיות טכניות: כגון אספקה והובלה של תערובת בתפוזות; הצידוד המתאים ביותר לחד ליבה ולהובלה במיכלים גדולים; כלים ומיכלים להכנת תחמיצים.

בעיות פיקוח על משק: כגון ביקורת שוטפת ונכונה על ההזנת במספוא גס; מניעת בזבז במזון, וביקורת על ההזנה והגדילה של העגלים. בעיות תכנון הענף: בפתרון בעיות אלה אני רואה את המפתח להתפתחות העתידה של הענף. משק שהגיע ל-15 חולבות, האם עליו להש-תדל להגיע ל-20, 25, ואולי ליותר? ואם אמנם כך — מה משתמע מזה בדבר תכנון המבנים? בתיכנון שטחי הקרקע והמים? בצידוד למספוא ובדרכי הזנה?

פתרון בעיות אלה והמסתעף מהן — זהו האתגר בפנינו עומדים בוקרי נהלל בתקופה זו. תקותי ואמונתי הן כי את התשובות נמצא בדרך-חות ענף הבקר בנהלל בשנים תש"ל-תשל"ה. לסיום הסקירה אני מבקש להודות בשמי ובשם חברי הבוקרים לרופאי „החקלאית“ ולאנשי מנהל ההדרכה בענפי הרפת, המספוא וניהול המשק, המלווים כל השנים את עדרנו במסירות ובנאמנות, ואשר חלקם רב בהשיגינו. אין ספק כי גם בעתיד יוסיפו לסייע בידינו לשמור על רמת העדר ולהעלותה.

יואל פרוידנברג

נהלל, ינואר 1965

הנפוץ כיום בכפר הוא — בניית איבוס עם סר-גר, עם או בלי גגון, מעבר אחד של החצר וסכך-כת רביצה מעברה השני, כשכל שטח החצר ורצועת ההאבסה, ולעתים גם שטח סככת הר-ביצה, מרוצפים בבטון. בקיץ מתכסה הבטון בשכבת זבל יבש ואילו לקראת החורף ובחורף מנקים לעתים קרובות במגרד (סקרייפר) הצמוד לטרקטור, וכך נשמר היובש בחצר וליד האיבוס. כמות הרפד הדרושה לסככה — שונה, בהתאם לקווי הכיוון של הסככה לשמש ולרוח, אולם אינה עולה בדרך כלל על 700 ק"ג לפרה לשנה, ואף פחות מזה.

הרפת הישנה משמשת לחליבה בלבד, ואיננו נתקלים בקשיים בהכנסת הפרות ב„מחזוריים“ לחליבה בהתאם לצורך. במספר קטן של משקים כבר הותקנו עמדות חליבה (טנדם, שדרות דג) ומשקים נוספים ודאי יבנו עמדות כאלה בשנה הקרובה. כן רכשו 2 משקים מיכלים מיוחדים בני 400 ליטר להובלת החלב למחלבה ולחליבה ישירה לתוך המיכל המוביל. גם בשטח זה צפויה התפתחות נוספת השנה.

מובן שהגדלת יחידת העדר מחייבת גם שינויים בצידוד למספוא ובישיטות ההזנה. מכסחות לירק נרכשו במשקים רבים, וכן נתרבו המשקים המכנינים תחמיץ (במיכלים פלאסטיים). כבכל תהליך אחר כך גם כאן, עם התקדמות התהליך, מתרבות הבעיות ופתרון קשה יותר. גם בפנינו

ארגון הבריאות העולמי ערך סקר לבירור כמות העבודה שעל פועל חרושת להשקיע כדי שירוויח את הסכום הדרוש לקניית 3 מיצרכי מזון אלה: ליטר אחד חלב + ק"ג אחד לחם + ק"ג אחד בשר. הסקר נערך בארצות אמריקה, הצפונית והדרומית, ואלה הן התוצאות: בארצות-הברית — 20 דקה; בקנדה — 55 דקה; בארגנטינה — שעה אחת ו-20 דקה; בוואנאצואלה — 2 שעות ו-30 דקה; בגוואטמלה — 3 שעות ו-10 דקות; בניקאראגואה — 3 שעות ו-50 דקה; בהאיטי — 4 שעות; בטרינידאד — 4 ו-20 דקה; בבראזיליה — 4 שעות ו-30 דקה; במאקסיקו — 4 שעות ו-40 דקה; בקולומביה — 4 שעות ו-40 דקה; בסאלבדור — 7 שעות ו-40 דקות.

★

בזמן האחרון מתבלט בשבדיה מיכון מזורז של העבודה בענף בקר החלב; הסיבות העיקריות למגמה זו — (1) חוסר עובדים ושכר העבודה הגבוה לרפתנים (3.30 ל"י לשעה); (2) המחיר הנמוך עבור החלב (במשקי חלב שבקירבת העיר מקבלים הייצרנים 26 אג' עבור ק"ג אחד חלב עם 4% שומן). כדי לחסוך בעבודה מתכננים גם את המבנים מחדש. באחד המשקים המודרניים מטפל עובד אחד ב-40 פרות; שבוע העבודה שלו הוא בן 45 שעות.